

Οι ηθοποιοί Νίτα Παγώνη, Κώστας Καστανάς και Γιάννης Μαυρογέννης σε μια σκηνή από τον «Καλιγούλα» του Καμύ

Εθνικό Θέατρο (Νέα Σκηνή)

ΑΛΜΠΕΡ ΚΑΜΥ

«Καλιγούλας»

ΜΕΤΑΦΡΑΣΗ: Όλυμπία Καραγιώργα

ΣΚΗΝΟΘΕΣΙΑ: Τηλέμαχος Μουδατσάκης

ΣΚΗΝΙΚΑ — ΚΟΣΤΟΥΜΙΑ: Δαλούλα Χρυσικοπούλου

ΜΟΥΣΙΚΗ ΕΠΙΜΕΛΕΙΑ: Όλυμπία Κυριακάκη

ΠΑΙΖΟΥΝ: Κώστας Κοκκάκης, Άλέξανδρος Αντωνόπουλος, Θεόδωρος Μορίδης, Κώστας Γαλανάκης, Φάνης Χηνάς, Κώστας Καστανάς, Νίτα Παγώνη, Δάνης Κατρανίδης, Γιάννης Μαυρογέννης, Χριστόφορος Καζαντζίδης, Κώστας Τύμβιος, Γιώργος Κώνστας, Γιώργος Παρτσαλάκης, Άγγελος Γιαννούλης, Δία Πάρα και Νίκος Καψής

Ο «Καλιγούλας» στη Νέα Σκηνή του Εθνικού Θεάτρου προκαλεί μια σειρά ερωτηματικά γύρω από τα κριτήρια επιλογής των έργων και ανάθεσης του ανεδάσματος σε άδοκίμαστους, άκατάλληλους σκηνοθέτες. Μετά τον «Υπόκλητο» του Χουρμούζη, παράσταση αντιπροσωπευτική μιάς από τις βασικές κατευθύνσεις της θεατρικής πρακτικής ενός Κρατικού Ίδρυματος το Εθνικό Θέατρο στρέφεται τώρα στο άριστο έργο του Άλμπερ Καμύ, που βγαλμένο από τον γαλλικό υπαρξισμό και την κρίση των ηθικών αξιών στη περίοδο 1933—44, χρειάζεται ιδιαίτερη μεταχείριση προκειμένου να λειτουργήσει σήμερα στους Έλληνες θεατές. Το προβληματικό αυτό κείμενο σκηνοθετημένο από τον Τηλ. Μουδατσάκη σαν μια συμβολική τελετή θανάτου μένει στο επίπεδο ενός μεγαλεπήβολου, αλλά αδέξιου σκηνικά θεάματος.

Η έλλειψη διδασκαλίας των ηθοποιών διαπερνά ολόκληρη την παράσταση. Εκτελώντας μηχανικά κάποιες μετακινήσεις και άπαγγέλνοντας χωρίς πειστικότητα το κείμενο οι έρμηνευτές δεν έχουν αποφασίσει αν θέλουν να εκφράσουν κάποιο αυθεντικό πάθος ή να αποδώσουν την συμβατικότητα του παιχνιδιού της εξουσίας με το έγκλημα.

Σε έναν σκηνικό χώρο, φαινομενικά απλό, που σύντομα αποκαλύπτεται δύσχετος και πολύπλοκος, ο λόγος του Καμύ ήχει παράφωνα καθώς ή μια εικόνα διαδέχεται την άλλη χωρίς ρυθμούς και συνοχή. Ο Καλιγούλας του Κώστα Καστανά είναι ένας έκεντρικός έφηβος, ένα ιδιότροπο παιδί που υποκρίνεται τον αίσθηματία, τον αδιάφορο ή τον απελπισμένο για να παγιδεύσει τους άλλους και τον εαυτό του.

Αντί για το πρόβλημα των ορίων της ατομικής ελευθερίας και το αδιέξοδο κάθε προσωπικής δι-

καίωσης το θέαμα αναδειχνει έναν καταχθόνιο μηχανισμό εξόντωσης, στήνοντας μια μαύρη γιορτή, φορτωμένη παραδοξολογίες και ψευτοερωτισμό.

Ο «Καλιγούλας» γραμμένος τα χρόνια του Δευτέρου Παγκοσμίου Πολέμου, ανήκει στο θέατρο με φιλοσοφική θέση που καταπιάνεται

Της
ΕΛ. ΒΑΡΟΠΟΥΛΟΥ

με το ανθρώπινο είναι, το θέμα της ευθύνης και της στρατεύσης, της πτώσης και της λύτρωσης. Πλάι στον Σάρτρ, ο Καμύ διατυπώνει το μήνυμα μιάς μοναχικής συνείδησης που στέκεται αντιμέτωπη στην οργανωμένη ομάδα, αμφισβητώντας τους συμβιβασμούς, τον φαρισαϊσμό, τα καθιερωμένα πρότυπα κοινωνικής συμπεριφοράς και δράσης.

Ο κόσμος είναι για τον Καμύ ο τόπος μιάς παράλογης συνάντησης όπου ο άνθρωπος υπάρχει μονάχα μέσα από τις αυθαίρετες πράξεις του, έξω από κάθε ηθικό προσδιορισμό και καταναγκαστικό δίλημμα. Έτσι η άσκηση της ατομικής ελευθερίας νοείται σαν μια σκληρή, άκραία έμπειρία, με αρνητικές για τους άλλους επιπτώσεις, που οδηγεί αναπόφευκτα στον θάνατο. Το θεατρικό αυτό κείμενο, μη παρουσιάζοντας σημεία ρήξης με τις κυρίαρχες δραματικές φόρμες και παραλλάσσοντας φιλοσοφικά το μοτίβο μιάς προσωπικής άνταρσίας για επιβεβαίωση του εγώ, έχει περιορισμένο δραματολογικό και σκηνικό ενδιαφέρον. Η αξία του βρίσκεται στο ότι μαρτυράει για ένα συγκεκριμένο σύστημα σκέψης και για το πώς μια γενιά διανοουμένων μετέφρασε θεατρικά την τραγωδία, της εποχής της.